

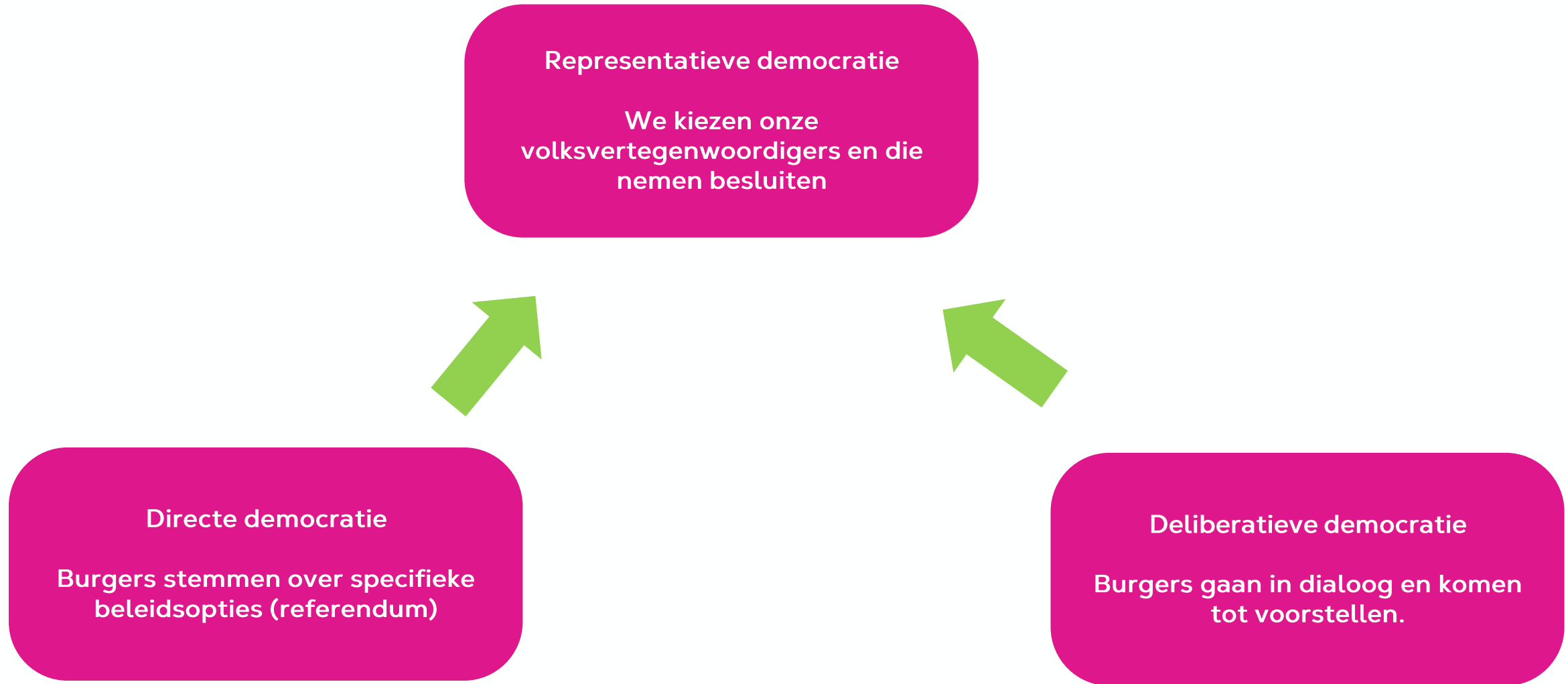
Actuele ontwikkelingen rondom burgerparticipatie

Niek Mouter (TU Delft / Populytics)

Carnaval in Vught

Drie vormen van democratie

Waarom participatie?

Inhoudelijke reden

- Participatie leidt tot betere besluiten. Burgers brengen kennis in die nieuw is voor experts.

Normatieve reden

- Democratie betekent burgers betrekken bij overheidsbesluiten wanneer ze (ingrijpende) effecten ervan ondervinden.

Instrumentele reden

- Goede participatie kan leiden tot draagvlak, acceptatie, legitimiteit en sterker vertrouwen in de overheid.

Referendum

Inhoudelijke reden

- Verkeerde besluiten van de overheid terugdraaien.
- Maar een complex vraagstuk wordt platgeslagen

Normatieve reden

- Democratie betekent burgers betrekken bij overheidsbesluiten wanneer ze (ingrijpende) effecten ervan ondervinden.

Instrumentele reden

- Gemixed wetenschappelijk bewijs, maar het lijkt erop dat het vertrouwen hoger is op plekken met veel directe democratie.

Deliberatieve
democratie in de
praktijk

Goede participatie voldoet aan vijf voorwaarden

1. Representativiteit van de deelnemers
2. Inclusiviteit van het traject
3. Goede methodologische onderbouwing
4. Stakeholders zijn zorgvuldig betrokken
5. Het participatietraject levert bruikbare inzichten op.

Maar uiteraard is er altijd sprake van zoeken naar juiste balans. In evaluatieverslag veel nadruk op representativiteit en minder op bruikbaarheid.

- Stel de groep participanten is niet representatief, maar ze komen met een idee dat 50.000 euro kost en een miljoen bespaart. Is dit een slecht participatietraject?

De rol van de gemeenteraad

De raad is een belangrijke stakeholder

- Evaluatieverslag zegt: *“Raadsleden zijn bij participatiebijeenkomsten uitsluitend toevoorder. Zo wordt het participatieproces niet verstoord.”*

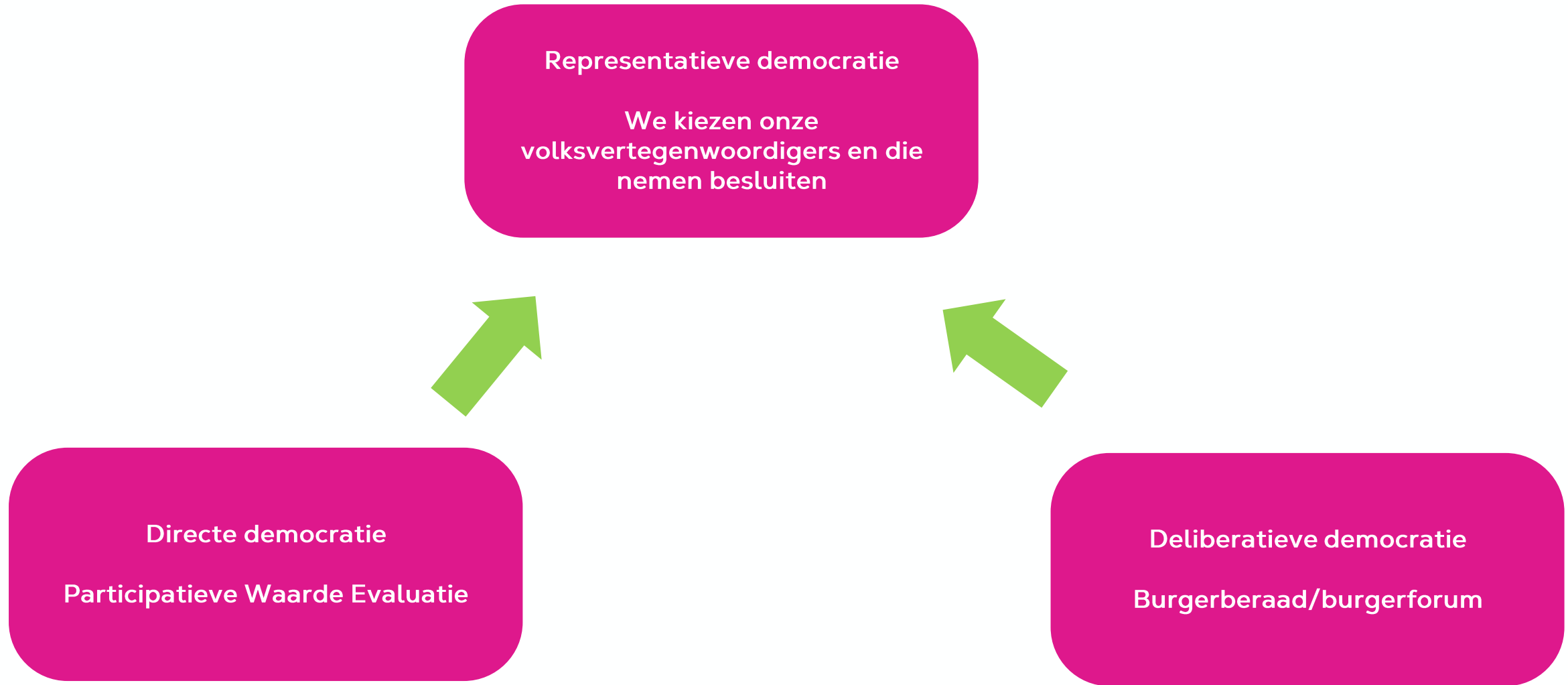
Maar de raad kan meedenken aan de voorkant

- Wat zijn de belangrijkste doelen van het participatietraject?
- Wat willen we leren van burgers? Je moet geen participatie doen als je alles al weet van burgers wat je nodig hebt om een besluit te nemen.
- Hoe zorgen we ervoor dat de criteria voor legitieme participatie worden geborgd?
- Wat is het commitment?

Doelen participatie

1. Een andere groep burgers dan de 'usual suspects' horen – stille midden
2. Deelnemers vinden participatievorm een prettige manier om hun voorkeuren, waarden en zorgen door te geven
3. Inclusiviteit: alle burgers die dat willen op hun manier laten participeren
4. Vergroten van begrip/acceptatie onder burgers voor keuzes die beleidsmakers moeten maken
5. Beleidsmakers beter in staat stellen om beleid af te stemmen op waarden, voorkeuren en zorgen van burgers
6. Ervoor zorgen dat politici/stakeholders met meer zelfvertrouwen beslissingen kunnen nemen
7. Conflicten de-escaleren
8. Relatie met burgers verbeteren
9. Weten wat de maatschappelijke waarde is van een beleidsoptie.
10. Scherpere vergroten in stakeholderdialoog en proces met stakeholders

Nieuwe vormen burgerparticipatie

Burgerforum/burgerberaad

- Groep gelote burgers geeft aanbevelingen
- Dwarsdoorsnede van de samenleving
 1. Informatie deskundigen,
 2. Weloverwogen discussie
 3. Aanbevelingen aan politiek

Burgerforum/burgerberaad

In de media veel positieve verhalen over burgerforum

- Aanbevelingen breder gedragen als ze door andere inwoners zijn bedacht
- Aanbevelingen beter dan dat politiek kan bedenken
 - Burgers hoeven niet na te denken over de volgende verkiezingen
 - Doorbreken van politieke impasses
 - Talkshows, debatten ongeschikt voor complexe vraagstukken
- Aanbevelingen samenhangender dan bewonersavond
- Vergroot vertrouwen tussen bestuur, politiek en burgers
- Minder polarisatie, want dialoog staat centraal

Burgerforum Helvoirt

Risico (bruikbaarheid van de resultaten)

Burgerakkoord Helvoirt

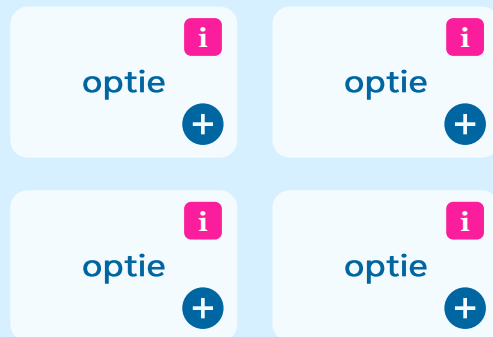
- Er wordt een verbinding gemaakt die ervoor zorgt dat inwoners binnen 15 minuten in 'sHertogenbosch of Tilburg zijn; De manier waarop is aan het OV/de overheid. Dit kan met de trein zijn, maar ook (snel)bus met busbanen en/of andere technologie.
- Er wordt een dorpsplatform met bijvoorbeeld de naam “Duur Saam Hel Voirt” opgericht die de dialoog gaat organiseren met gemeente, bewoners en belangengroepen.
- Er moet in Helvoirt een repair café te komen
- In plaats van het huidige, grijzige, schoolplein komt er een groen, klimaatadaptief schoolplein in Helvoirt waar leerlingen kunnen ontdekken, leren over en contact maken met de natuur.
- De lesstof van de basisschool wordt op alle niveaus uitgebreid met duurzame onderwerpen, zodat de kinderen al vroeg met duurzaamheid in aanraking komen

In een PWE zitten deelnemers 20 minuten op de stoel van een politicus, bestuurder of beleidsmaker

Stap 1

Deelnemers zien de belangrijkste beleidsopties

Of waardes en principes die beleid richting kunnen geven

Stap 2

Maar er zijn beperkingen, zoals een budget of beleidsdoelen

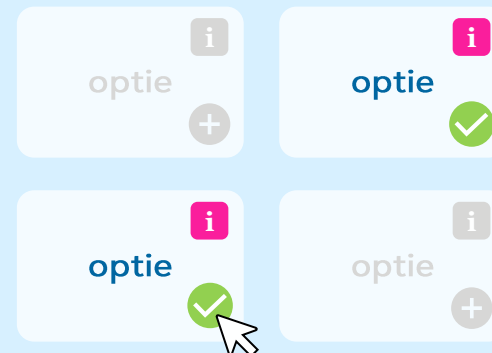
Niet alles kan, niet overal, niet tegelijk

Stap 3

Deelnemers moeten kiezen. Wat zouden ze doen als ze in jouw schoenen staan?

Ze ervaren jouw dilemma

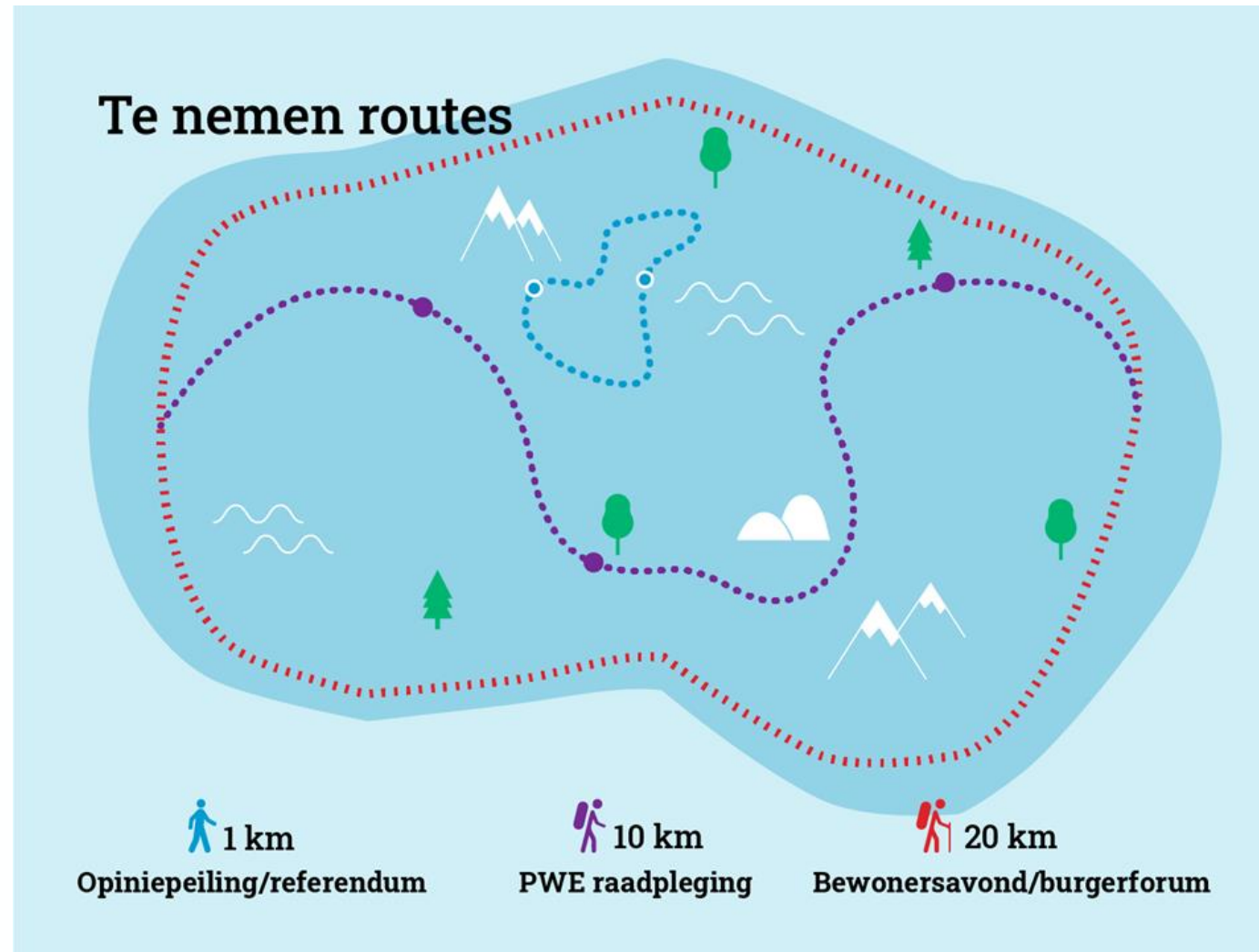
Stap 4

Deelnemers motiveren hun keuzes.

Je hoort wat ze zorgen baart en welke kansen ze zien

A white rounded rectangle containing the text 'Motiveer alstublieft uw keuze' in blue. Below the text is a white rectangular text input field with a thin grey border.

Verskillende participatiebehoefte

Verschillen met een referendum

In een PWE-raadpleging kunnen deelnemers.....

- ... verschillende beleidsopties in samenhang beoordelen i.p.v. JA/NEE
- ... voorkeuren uiten op basis van informatie over effecten
- ... voorkeuren motiveren en nuanceren
- ... aangeven in welke mate de uitkomsten van de raadpleging moeten meetellen
- ... eigen ideeën aandragen

We werken altijd met een representatief panel en een open raadpleging

50 toepassingen in Nederland

In gemeenten veel toepassingen in fysieke domein

Amsterdam

The screenshot shows the 'waevalue' web application interface. At the top, there's a blue header with the 'waevalue' logo and a progress bar. Below the header, the main area is titled 'Kies uw opties' (Choose your options) with a subtext 'Gebruik de + knoppen om opties te selecteren.' (Use the + buttons to select options). There are two buttons: 'Sorteer' (Sort) and 'Vergelijk' (Compare). The main area contains a grid of 8 option cards, each with an icon, a description, a power value, a cost, and a '+ button'. The options are:

- Bouw windmolens verder weg van natuurgebieden aan de randen van Amsterdam**: -9 Megawatt, € 0
- Verplicht beheerders van windmolens een groter deel van de inkomsten te gebruiken voor de natuur**: 0 Megawatt, € 2.000.000
- Verplicht beheerders een app aan te bieden waarmee je klachten kan doorgeven**: -7 Megawatt, € 2.000.000
- Zorg dat omwonenden van windmolens direct voordeel hebben van de energie**: 0 Megawatt, € 1.500.000
- Zorg dat mensen in hun volkstuin 's nachts geen last hebben van de windmolens**: -4 Megawatt, € 1.250.000
- Bescherm het open landschap rond Amsterdam zo veel mogelijk**: -0 Megawatt, € 0
- Stel strengere eisen aan het geluid van de windmolens**: -2 Megawatt, € 2.000.000
- De windmolens moeten het bouwen van woningen zo min mogelijk in de weg zitten**: -13 Megawatt, € 0

On the right side, there are two summary sections:

- Beperkingen** (Restrictions):
 - Mogelijk te halen Megawatts energie door extra windmolens**: A gauge shows 76 Megawatt, with a range from 50 to 100 Megawatt.
 - Kosten voor mensen die windmolens willen bouwen**: A gauge shows € 0, with a range from 0 to 5.000.000.
- Totale effecten** (Total effects):
 - Aantal mensen met lichte hinder door extra windmolens: 7.000
 - Aantal mensen met ernstige hinder door extra windmolens: 4.500
 - Aantal mensen dat schone energie kan gebruiken door extra windmolens: 150.000

In gemeenten veel toepassingen in fysieke domein

Heeze Leende

Op welke maatregelen moet de gemeente inzetten?

Zet de schuifjes naar rechts of links als je vindt dat de gemeente meer of minder op een maatregel moet inzetten.

Sorteer ▾

Vergelijk ⇄

Huizen isoleren

0 hectare 7 %

0 % van de huizen 50 % van de huizen

Windmolens bouwen

-4 hectare 120 %

0 windmolens 21 windmolens

Zonnepanelen op daken van huizen en bedrijven

0 hectare 13 %

0 % van daken met zonnepanelen 50 % van daken met zonnepanelen

Zonneparken bouwen

-400 hectare 120 %

0 hectare 400 hectare

Beperkingen

Beschikbare ruimte

Let op! Er is bijna geen beschikbare ruimte meer over

Percentage energie schoon opgewekt

Minimaal 100 %

Je zit onder de minimale waarde. Pas uw keuze aan

Maar ook migratie en zondagsrust

Hoeksche Waard

Hoe vindt u dat de zondag in de Hoeksche Waard er in de toekomst uit moet zien?

Gebruik de **+** en **-** knoppen om punten aan opties te geven.

Verdeel 50 punten. Geef veel punten als u iets belangrijk vindt.

0/50

Dan is er ruimte voor inwoners om hun geloof te belijden op zondag

- 0 +

Dan is er ruimte voor inwoners om op zondag samen te komen met familie, vrienden en naasten

- 0 +

Dan is er op zondag ruimte voor betaalde recreatie en toerisme

- 0 +

Dan is er ruimte voor winkeliers om zelf te kiezen of ze open willen op zondag

- 0 +

Dan is er ruimte voor inwoners om op zondag tot rust te komen

- 0 +

Dan is er op zondag ruimte voor een actief buitenleven

- 0 +

Waarom kiezen overheden vaak voor PWE?

Inhoudelijk

- Bruikbare uitkomsten door voorleggen vraagstuk 'tekentafel' aan de 'keukentafel'.

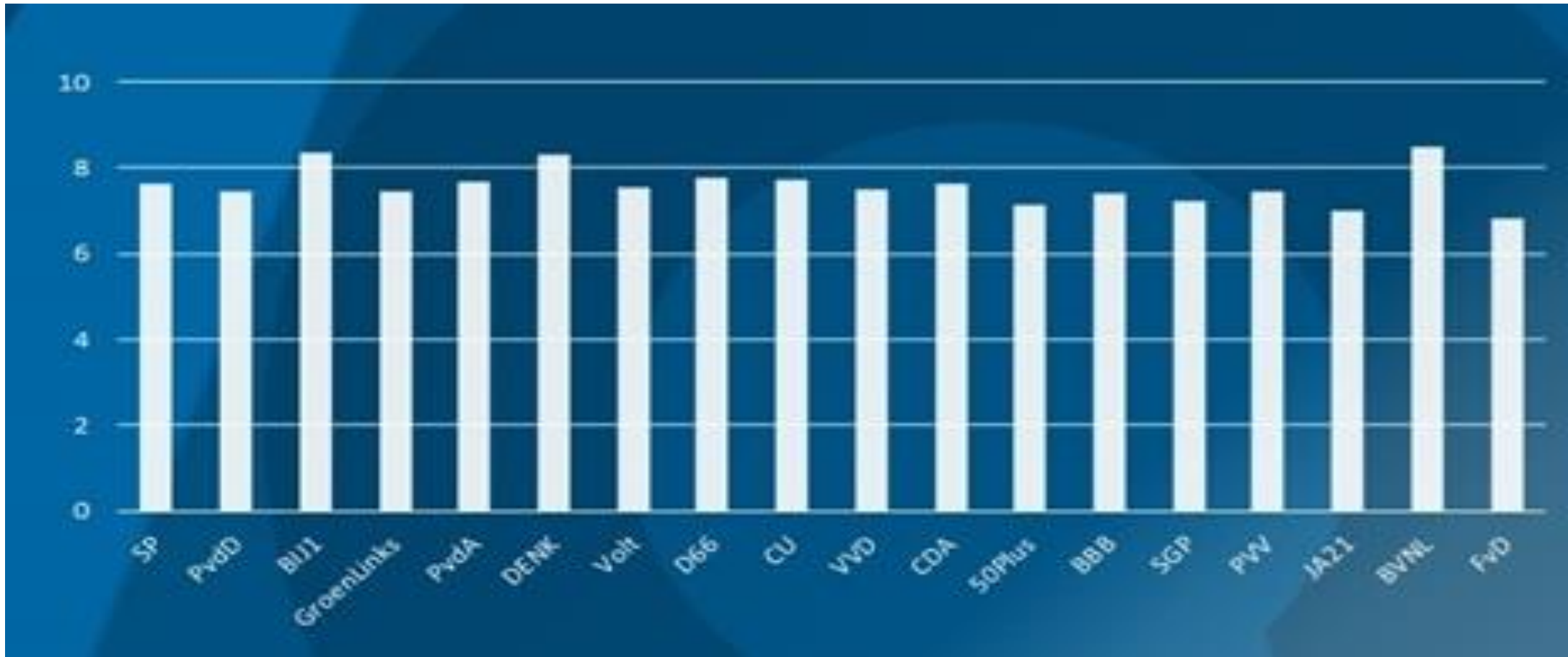
Normatief:

- Grote en diverse groep burgers wil op deze manier participeren. Ook nieuwe deelnemers.
- Sluit goed aan op participatiebehoefte 'stille midden'.
- 70% - 85% deelnemers waardeert het initiatief van overheid om hen op deze manier te betrekken.

Instrumenteel:

- Burgers krijgen begrip voor de opgaven en de complexiteit van keuzes.
- Meerderheid deelnemers geeft aan keuze van overheid eerder te accepteren
- PWE ontwerpen leidt tot scherpte in de stakeholderdialoog.
- Hoge legitimiteit: je kan er als wethouder/raad besluiten op baseren.

Gemiddelde cijfer Energieraadpleging (per partij)

Gemiddelde cijfer Ruimtelijke puzzel Zuid-Holland (per partij)

